

ocultando, postea vero abstinento, quae ratio ex praemissa facti serie nullatenus erat adrem applicabilis.

Alterum erat motum praescriptionis, circa quod ut responderetur illi, quod in contrarium deducebantur, advertebam reflectendum esse ad distinctionem casuum, vel effectuum, quodque magna differentia est inter illam praescriptionem, quae respiciat substantiam debiti, adeo ut liberet tam principalem debitorem, quam coobligatos, omnemque perimam actionem, juxta terminos text. in l. omnes, & l. sine, C. de praescrip. 30. vel 40. annorum; Et praescriptionem actionis contra tertium, qui revera non sit debitor, sed ob alienam obligationem, ex quadam Juris rigorosa subtilitate, possit molestari.

Ad primum effectum omnimode liberationis principalis debitoris, vel ejus heredis, quatenus adhuc intrarent considerationes, de quibus disc. 31. de Credito, jam in principibus allegatis; At tamen dicebam, quod est casus, qui aliquam majorem recipiat dubitandi rationem ex dispositione Juris Canonici propter malam fidem, ac etiam ob resistantiam aequitatis, ut ex sola negligentia, vel lapsu temporis debitor liberetur a restitutione ejus, quod effectivè habuit, ita se locupletando cum aliena iactura; adeo ut ipse contendat de lucro captando, creditor autem de damno vitando.

Secus verè est in alio casu, in quo res est in oppositum, quod si ille, qui pro alieno debito pulsatur, contendit magis de damno vitando; Creditor autem non amittit creditum, quod si salvum remanet contra principalem debitorem, solumque amittit quandam cautionem, cujus amissio de facili in Jure datur ob solam negligentiam, ex conclusione, de qua apud Rovit. dec. 43. q. 11. Citac. cont. 103. m. 28. Rot. super ad. 166. m. 15. & dec. 212. & advertitur sub tit. de Cred. disc. 94. m. 6. quod creditor diu negligens ejus actionem experiri contra principalem debitorem, amittit actionem contra fidejussorem.

Alia quoque notabilis differentia ratione accedente, quod in principali debitor urget obstaculum male fidei, dum scit se esse debitorem, & habere pecuniam alienam in manibus, quod non contingit in fidejussore, qui in bona fide versari potuit, jussè opinando, quod principalis debitor se satisfecerit obligationi.

Si igitur haec procedunt in ipso, qui alienam suscepit obligationem, vel in ejus haerede, multò magis, atque citra omnem dubitandi rationem; recipienda esse dicebam in isto casu, in quo dicitur Franciscus non erat obligatus, nisi quae haeres obligatus, cujus hereditatem, ut supra, repudiavit, atque ab ea extraxit cum effectu; quoniam quando etiam dicitur actus esse aliquo modo, ex subtilitate Juris impugnablem negari tamen non potest, quin praestaret titulum coloratum, bona fidei putativum, qui junctus cum subsequta quadragenaria, operatur praescriptionem etiam eorum, quae alias de sui natura sunt imprescriptibilia, atque vehementer habeant Juris resistantiam, dum quadragenaria juncta cum titulo colorato, seu bona fidei putativo, equipollet centenariae, vel immemorabili, Rot. dec. 1. n. 17. p. 4. rec. tom. 2. & alius deductis advertitur sub tit. de judic. disc. 21. m. 42. Multo igitur magis in actione simplicis, & praescriptibilibi; Atque ad hanc distinctionem inter unum actum, & alterum, sive unam, & alteram speciem praescriptionis esse reflectendum dicebam, quoniam ita omnis difficultas de plano cessare videbatur.

ROMANA PRETII PALATII PRO VALLETTIS CUM PP. SOMASCHIS IN MONTE CITORIO.

Causa disputata in Rota, resolutus ut infra.

De contributo inter haeres, & quod coheres, vel ejus Cessionarius teneatur de exactis, & perceptis refundere coheredi; Et incidenter an creditori agenti nomine proprio obstat id, quod indebitè cessionario, & alieno nomine exegit.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series cum resolutionibus.
2 An contra cessionarium exigentem indebitum debeatur ejus actio, vel exceptio.
3 De concessione ad vitam quid importet.
4 De subrogatione pretii locorei.

5 Onus in vinculum in re hereditaria per coheredem istius, non autem coheredis damno cedere debet.

6 Expenditur ratio resolutionum, & quae sit vera ratio.

7 De computatione iurium ad vitam.

8 An, & quando exceptiones, quae obstant credenti, obstant cessionario, & an contra istum deus actio, vel exceptio indebiti, compungitur casum distinctione.

9 An heres teneatur contribuere coheredi, quod ex effectibus hereditariis pro ejus virili exegit.

D I S C. XXXIV.

Defuncto ab intestato Cardinali Sanctorio S. Severini nuncupato, cujus mentio habetur disc. 35. de alien. & contr. prohib. occasione alterius questionis inter easdem partes disputatae coram A. C. superstitibus quatuor ex fratre nepotibus, nempe Paulo Emilio Archiepiscopo Urbinate, Julio Antonio Archiepiscopo Cusentino, Nicolao Antonio, & Catharina, in Donato Antonio Nicolai An. omni filii consolidatae fuerunt duae portiones, illa nempe Patris, & altera Pauli. Emili patris, ipseque donationem fecit PP. Somaschis, de cujus validitate agitur disc. 36. atque in Vallettis consolidatae aliae duae portiones, illa nempe Catharinae Matris, & altera Julii Antonii patris, ex cessione Fabricae S. Petri, Cuique in dicti Cardinalis hereditate remansisset ibi enantiatum palatium in Monte Citorio, illud circa annum 1620 dicti fratres in secula fore vendiderunt ad vitam Cardinali Capponio pro pretio, ut supponebatur, scilicet, tresdecim millium circiter; De quo vero 1649. idem Cardinalis obtinuit ab Innoc. X. facultatem excedendi retractum coactum, pro pretio à Peris assumendo, quod firmatum fuit in scitis viginti duobus mille circiter, ex quibus deducta fuit aestimatio vitae ejusdem Cardinalis in scitis quinque millibus, & quingentum, ideoque reliqui sexdecim mille, & quingentum circiter soluti fuerunt partim hereditibus dicti Donati auctoris, & pro ipsi dictis Vallettis tanquam eorum cessionariis, & partim Catharinae, reliquum vero dictis Somaschis donataris, contra quos instituto iudicio per dictos de Vallettis tanquam haeres Catharinae Matris, & Cessionarios Fabricae, coram A. C. assumptaque disputatione, super puncto validitatis donationis, de qua d. disc. 36. de alien. prodit sententia eorum absolutoria, à qua interposita per Actores appellatio, commissae causa in Rot. cor. Vicecomite judicatum fuit oportunitate suspendere dictum punctum, solumque pro nunc prosequi jura propria, ideoque datum fuit dubium, an, & ad quid dicti Patres teneantur erga Valeros Actores, illa quoque sub die 21. April. 1673. in parte resolutum fuit pro Actoribus, relicti in suspensis aliis partibus, eademque resolutio confirmata 20. Aprilis 1674. aliis punctis relicti indecisi, illo praesertim, an Actoribus imputanda esset paritas scutorum quatuor mille quingentum circiter per ipsos exacta cessionario nomine filiorum Donati Antonii, atque in hoc statu causa pendet.

Multum itaque fuerunt puncti in his disputationibus discussi, quorum aliqui potius in facto, quam in jure consistebant, duo vero fuerunt potissimum, unus nempe resolutio ad favorem actorum, super deductione pretii vitae Cardinalis temporis, quam emptores dicebant cedere debere coguali damno omnium, Actores autem dicebant, quod cedere deberet damno trium fratrum, non autem Catharinae, quae in venditione non intervenit, neque de pretio participavit; Et alter indecisi super paritate scutorum quatuor mille quingentum circiter, quam Actores cessionario nomine filiorum Donati Antonii ex pretio exegerant, ut eis tanquam indebitè exacta imputari deberet.

Calculabant etenim Scribentes pro reis conventis solum residuale pretium scutorum sexdecim millium, & quingentum circiter, quorum ipsi dicebant exegisse medietatem pro dictis duabus eorum portionibus, quo vero ad aliam medietatem dicebant, quod aut dicta exactio erat indebita, & tunc ipsi Actoribus obstat exceptio doli, ut potè obligatis indebitum restituere per theor. Bart. in l. doli mali numer. 9. ff. de novat. de qua apud Cance. parti. 1. var. capit. 2. ad Trebell. & Ole. de cess. jur. tit. 6. quae. 11. numer. 30.

Scribentes itaque pro Actoribus, quatenus pertinet ad primum punctum, dicebant, quod cum Catharinae competere actio jure domini ad quartam partem Palatii, abique obligatione subjeccendi oneri, vel servitii, cuius frater coheredes illud subjaecerant cum dicta venditione ad vitam, quae importet illam servitium, de qua habetur actum disc. 1. de emp. & vendit. & disc. 74. de servit. & alibi.

Hinc

Hinc sequitur, ut haberet actionem ad quartam partem integri pretii intrinseci, & naturalis totius Palatii liberi, abique ratione dicti servitii, utpote per Papam subrogati loco rei, juxta ea, quae habentur pluries sub tit. de feud. ad materiam Bulla Baronum, circa subrogationem pretii loco rei, ac etiam disc. 98. de Emphyteus. & alibi pluries, & sicut Catharina deberet conquisi scilicet 1500. stante aestimatione in fratu 22. mil. Ex reliquis autem 16300. trium portionum fratrum, qui dictam alienationem ad vitam fecerant, deberet detrahi ad alii sciti 5000. in quibus aestimata vita dicta servitii ad vitam Cardinalis, ad eam ad eorum commodum remaneret solum undecim mil. in tres partes dividendi, ad eam donator, & donatarii simul juncti tanquam unam exformantes, vel constituentes personam, non nisi duas ex his tribus partibus scutorum undecim millium consequi deberent, & sic septem milles, vel parum plus, non autem longè majorem summam, quam ambo licet discrete perciperant.

Ad id autem probandum, ut scilicet dicta aestimatio vitae Cardinalis, ipsorum fratrum, qui venditionem fecerant, non autem fororis damno cedere deberet, in posteriori disc. 20. April. 1674. ponderatur ratio, quod cum pro istis portionibus non posset sperari pretium nisi post mortem Cardinalis, qui interim illo frui deberet, ideoque ista anticipatio esset praetio aestimabilis, ut propter id, quod valeret attentio valore intrinseco, & naturali scutor. 22. mil. aestimaretur de presentibus. 16500. ad text. in §. plus autem, insit. de abson. cum concord. dec. 27. post Salgad. in labyr. n. 29. & in decisionibus causa.

Ista ratio non placuit, quamvis placeret resolutio, Tum quia diminutio justii pretii ratione anticipatae solutionis, vel è converso augmentum justii pretii ratione dilationis, redolere iustitiam, vel saltem ejus magnam habet suspitionem, juxta declarationes, de quibus in sua sede sub tit. de usur. disc. 4. & in aliis; Tum etiam quia cum ista duae portiones essent acquisite Ecclesiae, vel Conventui, cujus Religiosi pro tempore sunt administratores, & usurarii, sive commodatarii fructum pro eorum sustentatione, ideoque de jure non poterant, neque supponebatur, quod Papa rem illicitam demandando voluerit, ut ob anticipatam solutionem, quae redamaret ad solum commodum ipsorum Religiosorum habendi quosdam pretii fructum, quem alias non nisi post mortem dicti Cardinalis habere debebant, proprietatis valorem in sorte diminueret, atque ita illicitam, & prohibitam facere alienationem.

Sed potius mihi vera ratio videbatur illa, quod ad dictos Religiosos illi vera proportione ita obvenissent gravatae hac servitute, quae illius intrinsecum valorem naturalem minuit eo modo, quo sciunt censum, alia onera, quibus res gravata sit, adeo ut nuda proprietatis cum jure, vel spe consolidationis usufructus post mortem Usufructuarii valeat, atque vendatur longè minus, valutando usufructum non quidem cum computatione text. in leg. hereditatis, ff. ad l. falcid. vel à subsequito eventu, ut in his decisionibus, & in aliis sit, cum ille modus computationis omnino fallax, & ineptus censendus veniat, sed juxta modum infinitatum disc. 30. de Regal. & disc. 54. de donat. & alibi.

Si enim unus, vel plures coheredum, vel consortium super re communi, accepto pretio, censum, vel aliam servitute imponant, utique in iudicio familie erescunt, vel communi dividendo in eorum portionem imputare debent id, quod ita anticipatè acceptum, adeo ut coheres, vel confors, qui non impositus, & nihil obtinuit ejus integram habere deberet portionem, perinde ac si illud unum impositum non esset, ut pluries in praecedentibus advertitur, vel supponitur, cum sit in jure absolutum; Eatenus enim coheres in hoc iudicio de perceptis, & consumptis, imò dissipatis non teneat, & quatenus de tempore consumptionis, vel dissipationis dici valeat haeres in solidum bonae fidei putativus, quia nempe ignoraret, seu probabiliter crederet non habere coheredem, ut supra, disc. 33. & disc. 1. de Regal. & alibi, quod in praesenti dici non poterat, dum fratres seiebant habere forem indubitanter de jure communi cum eis succedentem; Statutum verò Urbis ex pluribus solidis motis non comprehendit casum; Itaque ratio solidior, magisque adaptata mihi videbatur, quam altera ponderata per Rotam.

Quo verò ad alium punctum, an scilicet actoribus obstat exceptio doli, ratione indebiti per ipsos exacti cessionario nomine filiorum Donati Antonii donatoris; Advertebam incongruum esse assumere istum articulum ad

huc non firmati prius indebitò, quod de jure non praesumitur, illudque pendet à puncto, de quo disc. 36. de alienat. dum aliàs esset supponere pro conclusione id, quod est in quaestione.

Sed quando praesupposito indebitò, de dicto puncto agendum esset, cum per Scribentes hinc inde multiter se diversè cumalarent ut tam super d. theor. Bart. in l. doli mali, ff. de novat. re-assumpta per Cance. loc. cit. cujus de more est relator Olea pariter alleg. quam etiam super distinctione, vel theoria Accus. de qua apud Bich. dec. 43. m. 41. cum aliis de quibus infra, ac propterea hujusmodi confusione resultant consueti aequivoce; Hinc inherendo meae consuetudinis, advertebam reflectendum esse ad distinctionem casuum, eos distinguendo.

Primum itaque casus est quando cessionarius, qui tantquam talis exegit indebitum, eundem cessionarii titulum, vel personam continuando, pro alia causa debita credenti agat, & tunc intrat regula, de qua sub tit. de Credito disc. 30. & alibi, quod exceptiones, quae obstant credenti, obstant cessionario, utpote ejus procuratori, ejusque personam representantem juxta d. theor. Bart. Nisi juxta eisdem Bartoli distinctionem remaneat in terminis simplicis cessionarii, sed transeat in delegatarium, quoniam tunc nisi foreveret causam lucrativam, adebatur sibi obijci valeat exceptio doli; vel circuitus, aut equitatis, vel nisi esset talis, quod etiam contra eum exerceri posset actio repetitionis indebiti exacti, non intrat regula.

Delegatus autem capienda non est in eo rigorosa sententia, in quo per antiquiores juxta formalitates, vel imperfectiones juris civilis capitur, cum concursu scilicet trium requisitorum, de quibus aliis relatis apud Sard. & Add. dec. 23. & frequentè, sed improprie, ac juxta modernum usum negotiariorum, pro currenti commercio in literis cambi, aliisque similibus ordinibus juxta deducta sub tit. de Camb. & sub tit. de Cred. & alibi; Parà deducendo rem ad praxim; quod Titius in vim literar. Cambii, vel ordinis Cambii exegerit à Sempronio mille, quae revera per Sempronium Cajo non debebatur, ac propterea esset solutio indebiti, deinde vero Cajo alias literas, vel ordinem dirigit eidem Sempronio, ut solvat Titio summam ex causa verè debitam; Et tunc si Sempronius tenuit acceptare literas, & solvere, allegando compensationem, vel retentionem summæ debite cum dicto indebitò, rectè intrat regula, ut etiam cessionario obijci valeat repetitio indebiti exceptio, quod adversus scribentem, vel cedentem obijci posset, sed si ad favorem Titii adjecti literas, vel ordinem acceptavit, ejusque debitorem se fecit, tunc licet non verificentur omnia delegationis requisita, quia nemè deficiat illud liberationis cedentis, vel delegantis, dum hujusmodi cessiones, vel adjectiones regulariter accipi dicuntur pro solvendo, non autem pro soluto; Adhuc tamen quoties acceptatio fuerit in tempore habili, adeo ut obliget acceptantem juxta deducta d. tirado cambi. ipseque solvendo in utraque adjectione causam onerosam, propriam non autem alienam gerat negotium, sibi obstat non debet dicta exceptio, cum in hac secunda adjectione reputetur tanquam tertius, ac diversus à primo actu.

Alter casus, est quando Titius pro eo quod Cajo verè debebat Sempronio, huic solvat indebitum, quia nempe se credit debitorem, cum non sit, sed scilicet repetat indebitum à Sempronio, & hic est casus, de quo agit Bich. à dec. 423. ex n. 39. ubi deducendo antinomiam, quae inter aliquas leges dignoscitur, canonizatur theoricè, seu distinctio Accus. quod scilicet aut solvit nomine ejus, qui debet; Et cessat repetitio, quoniam creditor recepit debiti solutionem, quam à quocumque tertio recipere poterat; Aut solvit nomine proprio, & in causam propriam; Et tunc repetit. Ut puta exemplificando in casu, de quo decisio loquitur, ac firmat repetitionem, quia nempe Titius fidejussor Caji debitoris Sempronii, unam causam credens illam ex causa debitorem, solvit Sempronio contra quem agit pro repetitione indebiti, quia non ex illa, sed ex diversa causa erat creditor Caji, & nihilominus magna resolutionum varietas in eo casu dignoscitur.

Tertius casus est, quando ille, qui solvit indebitum tertio de mandato ejus, quem crederet creditorem, quamvis non esset, agat pro repetitione indebiti contra istum tertium, qui solutionem recepit, juxta casum, de quo apud Royas dec. 226. sive quod idem tertius ex jure proprio, & diverso, ac independentè à cedente agat contra eundem solventem qui cum ista exceptione illum repellere velit (qualis erat casus quaestionis) Et tunc ubi ille, qui solutionem recepit, esset revera creditor, cedentis, adeo ut ipso solvente causam onerosam,

O 2 rofam,

rosam, non intraret exceptio circumis, vel æquitas derivata ex textu in l. sine, & Titium, ff. si cetera, per. juxta deducta a. disc. 30. de cred. & alibi; Verius est; ut exceptio sibi non obset, dum venit tanquam tertius, & hic erat casus.

Idemque probari dicebam ad sensum naturalem, quoniam si famulus, vel amicus de alterius mandato, seu commissione exigit ab alio, qui errore solvat indebitum, utique inhumanum esset dicere, ut solventi actio, vel exceptio contra istum famulum, vel amicum competere, si exacta pecunia penes eum ex causa lucrativa non remaneat.

Magnum item fundamentum constituiebant Scribentes in contrarium in dispositione textus in l. sm. Cod. de pos. super quo plura deducit Menoch. conf. 46. num. 2. quod sc. si unus ex hæredibus exigit nomen debitoris, vel alium effectum hæreditarium pro ejus virili, adeo non fecerit actum exactiōnis communi nomine aliorum coheredum, deindeque residuale debitorum perat, id cedere debeat damno coheredis negligentis, adeo diligens in exigendo ejus portionem, casus, vel periculi damnum seipsum non debeat.

Non negabam assumptum in jure in iis casibus, in quibus præsupposita text. verificentur, negabam tamen applicationem ad casum, a quo id extaneum esse dicebam, quoniam, ut præmissum est, non agebatur de nomine debitoris, vel de pecunia hæreditaria, sed actores habebant jus vendicandi palatium jure domini pro eorum virili, quod extat, ideoque, vel partem rei habere debebant, vel partem pretii loco rei subrogati, quod totum per coheredes in actu venditionis obtentum fuit, ideoque si eorum author male recepit id, quod non ad ipsum, sed ad donatarios pertinebat, videant ipsi inter se, cum unam eandemque personam constituent, atque in hoc advertentem veritari æquivoceum, quod rei volebant diversificare personam eorum authoris, vel ejus hæredis, quod respectu tertii non procedit, quidquid sit inter se.

RECANTEN. DIVISIONIS.

Responsum pro veritate suppressis Nominibus.

An unus ex hæredibus circa modum dividendi teneatur acquiescere majori parti coheredum.

SUMMARIUM.

- 1 Facti serie.
2 Quando res dicatur individua, & quomodo individua regulanda sit.
3 De modo dividendi rem individua.
4 Quod in rebus communibus deferendum sit majori parti.
5 De temperamento tenendo in casu partiti ad obviandum fraudibus.

DISC. XXXV.

Consultus fui pro veritate super facti serie, in qua supponebatur, quod possidentes Titius, & Mævius fratres domum subiectam fideicommissio ab eorum patre ordinato duas adjacentes domunculas quas fuerunt quas eidem domui incorporarunt cum nova fabrica, per quam una earum ad eandem structuram perfectam redacta fuit, altera vero usque ad primum planum; Cum autem Titius obierit superstitibus quatuor filiis, atque inter eos, & Mævium patrum aliorum communium bonorum pacifica divisio sequuta esset, orta est controversia super divisione dictæ domus, quam plures periti dixerunt non recipere commodam divisionem, ac propterea Mævius obtulit nepotibus partitum, ut vel ipsi pro se ea reciperent pro pretio scilicet 1800. vel quod sibi pro eodem pretio dimitteret, atque eorum tres elegerunt

hanc secundam partem, ut patrum domum haberet, resufo eis pretio cadente sub eorum portionibus, alter autem distentebat, & ex ejus parte forte requisitus fuit, insistendo in eo, quod ipse posset ejus portionem obtinere in una ex dictis domunculis, que poterant dividi eo modo, quo antea acquisitionem erant separata, quodque propterea judicium peritorum convinceretur erroneum.

In utroque autem respondi contra dictum quartum fratrem, qui se opponerat, & qui forte meum expectabat judicium; Quatenus etenim pertinet ad primum punctum individualitatis domus, ut propter dicto partito locus esse deberet, advertebam, quod ad hanc effectum desideranda non venit individualitas physica, & præcisa, sed sufficit moralis, quia nempe commodè dividi non valeat, regulando etiam commoditate a lege congruenti, & decoris, vel à voluntate, ac destinatione majorum, à quibus ipsi causam habent, ut in proposito detractionis legitime advertitur disc. 26. de legit. no. 13. & de unicitate rei resultantæ à destinatione, habetur disc. 74. de sero. disc. 7. de legat. & alibi; Et in specie de individualitate resultantæ a lege honestatis, & congruentiæ apud Fontan. de pact. cl. 4. §. 9. p. 2. nu. 113. ubi concordat. Idemque cum patet istorum hæredum unam cum fratre has domunculas quesierint animo incorporandi cum majori domo paternâ, easque de facto incorporaverint, ut ita magis conspicuum, & honorificum ædificium fieret, individualitas videbatur clara.

Quo verò ad alterum punctum partiti, ultra quod posita individualitate ad illud recurrendum videtur, quoties non possit esse aliis consilium, quia nempe adessent alia bona sub divisione cadentia, ac propterea fieri possent portiones æquales etiam in rebus, que commodam non patiuntur divisionem, dando uni in solidum unam rem, & alteri alteram; Et super quo revera certa, & generalis regula statui non potest, cum totum pendat ex singularum casuum qualitate, & circumstantiis, ideoque censenda est materia remissa iudicis arbitrio, ex dictis circumstantiis regulando, ut etiam in hac materia divisionis, ac super modo illam faciendi advertitur supra disc. 30. Et de partio in rebus indivisibilibus habetur disc. 91. de regal.

In hac facti specie sufficere advertebam, quod ex octo confortibus, septem in istud devenirent suffragium, ideoque octavi contradicatio omnino spernenda esset, cum in rebus communibus iudicio majori partis deferri debeat, ex relatis per Michalor. de frat. part. 3. c. 38. num. 24. Felin. de societ. c. 39. num. 88. Fontan. de pact. cl. 4. §. 9. par. 2. num. 82. & segg. Ad quod conferunt ea, que habentur sub tit. de cred. disc. 152. de majori parte præjudicantis minori, cum similibus.

Potissimè verò attendenda qualitate patrum habentis quatuor portiones comparativè ad quatuor nepotes, qui in stirpes alteram habebant portionem, eo quod carebat prole, atque supponebatur Clericus, adeo ut nepotes totum sperarent, & jusque motuum esset iustum ratione modi vivendi in domo, ideoque alii tres adhaerebant.

Advertebam tamen, quod etiam in hoc partito haberi debet illa consideratio, quæ habenda venit in iuramento in litem, de quo sub tit. de tutor. disc. 8. cum sequent. & disc. 25. de judic. & alibi, ut scilicet iudex inspicere debeat, an pretium oblatum ab eo, qui faciat partitum, sit iustum, necnè, ex ea congrua ratione, quod de facili posset ita fieri locus fraudibus, & suffocationibus, quia nempe ille idoneus, qui facit partitum, rectè sciens insufficientiam confortis ad illud eligendum, ita potest illam suffocare offerendo pretium minus iustum, ideoque ubi idem confortis inister rem exponi venalem, qui habeantur, seu verisimiliter sperentur oblatores pro majori pretio, non videtur deenganandum, quoties facti circumstantiæ alter non suadeant, quia nempe majores oblationes essent animosa, & æmulatoriæ; Et in summa videtur materia remissa prudenti iudicis arbitrio pro facti qualitate, & circumstantiis regulando.

SUMMA SIVE COMPENDIUM

Eorum, quæ in foro magis practicabilia continentur in hac Parte II. Lib. IX. de Hærede, & Hæreditate.

INDEX RUBRICARUM.

I. Procemialia, super distinctiones generum, vel specierum heredum; Et an eorum pluralitas detur in solidum, n. 1. ad 14.

II. Quando quis dicatur relictus hæres ab homine, vel à lege ad hereditatem vocatus dicatur; Dataque legis, vel hominis vocatione, quando, & quomodo efficiatur talis, n. 15. ad 32.

III. De iuribus, tam activis, quam passivis, quæ in heredem transeunt; Et in quibus defunctum representent; Et de beneficio inventarii, quando, & quomodo à iuribus passivis excuset, à n. 33. ad 62.

IV. De questionibus cadentibus inter ipsos coheredes super divisione, & aliis; Vel inter heredem, ac hæreditatis emptorem, seu cessionarium, sive inter primum, & secundum heredem substitutum, à n. 63. ad 77.

V. De questionibus inter heredem verum, & heredem putativum, vel fiduciarium; Sive inter heredem verum, & tertium, qui cum putativo contraxerit, vel distraxerit, à n. 78. ad 82.

SUMMARIUM.

I.

- 1 De duplici significatione, vocabuli heredis sanguinis, & rei familiaris, & de hoc secundum solum agitur.
2 De distinctione inter primum, & secundum heredem, vel directum, & obliquum, sed de primo hic agitur.
3 De alia distinctione inter heredem testatum, ac intestatum, & quid referat.
4 Heres particularis non est verus heres, sed potius legatarius.
5 Heredis testati, & intestati simulaneus concursus non datur in pagano, qui decedere non potest pro parte testatus, & pro parte intestatus.
6 Non potest paganus habere, vel heredem, vel hereditatem, in solidum, neque diversitas provinciarum attenditur, sed plures heredes unum representant.
7 Fallit in milite, qui propterea potest esse pro parte testatus, & pro parte intestatus.
8 An militibus nostri temporis id congruat.
9 Bene congruit feudatariis, qui veri milites dicuntur, ideoque duplicem habent hæredem, & hereditatem paganicam, & feudalem.
10 De hærede putativo contra distinctio à vero.
11 Et de hærede fiduciario.
12 Clerici ad instar militum habent etiam duplicem heredem.
13 De hærede anomalo qualis est fiscus patnalis, non autem fiscus successor.
14 Distinguntur rubricæ totius materie.

II.

- 15 Ut quis dicatur heres ad activos, & passivos effectus hereditatis, Card. de Luca, Lib. IX.

ditarios, requiritur utraque qualitas habitualis, & actualis, atque una non sufficit.

- 16 Potest ille, cui hereditas delata est, eam non agnoscere etiam in prejudicium creditorum.
17 Etiam ubi hereditas non agnita transmissio, necessarius est actus in transmissio.
18 An & quando hereditas non agnita transmittatur.
19 Ut quis dicatur heres, debet esse vocatus ad universitatem assis in tota, vel quota.
20 Institutus in certis rebus, quamvis universitatem constituat, dicitur potius legatarius, quam heres.
21 Quando autem institutus in re certa, vel in usufructu efficiatur heres universalis.
22 Et quando quis dicatur institutus heres universalis, & quod non requiratur certa forma, & an institutus post mortem heredis usufructuarius dicatur heres ab initio.
23 Non datur heres in codicillis, sed solum in testamento, si institutio sit certa, & valida.
24 Inspectio an quis sit legitimus heres necnè, usque respectu substantiam juris hereditarii habitati, non cadit sub hac materia, sed sub alia.
25 De distinctione immixtionis, & aditionis inter suos, & extraneos.
26 Aditio hereditatis, vel immixtio, tam verbis, quam factis sequi potest, certamque formam non habet, & que sint facta.
27 Quando verba, vel facta hoc aditionis actum concludant.
28 Aditio per prohibitos se obligare, vel actus præjudiciales facere, exigit solemnitates in aliis actibus præjudicialibus demandatas.
29 Semel heres non desinit esse heres, atque hereditas adita, repudiari non potest.
30 Quibus competat restitutio in integrum adversus aditionem.
31 Ex consuetudine Barenfis licet repudiare hereditatem aditam; Ac etiam si adita sit ab intestato, detestis postea testamento cum oneribus.
32 An hereditas jam repudiata, denuò agnoscere valeat.

III.

- 33 De regula, ut heres representet defuncti personam in universo ejus jure activo, & que jura non transmittantur ad heredem.
34 Representat etiam defunctum in universo jure passivo.
35 Intelligitur pro virili, non autem in solidum, & quando etiam in solidum.
36 De beneficio juris deliberandi per legem heredi concessio.
37 Quod istud remedium non esset salutare, & de ratione.
38 De alio remedio, seu beneficio inventarii inducto per jus novissimum.
39 De effectibus proficuis ab inventario resultantibus.
40 Ifo autem remedio non additio, vel male, quales effectus præjudiciales resulent.
41 An omittere inventarium importet delictum, quod cause penam.
42 De eodem, ut hec omisso arguat dolum, vel animum occultandi.
43 De eadem restitutione in integrum, de qua v. 30. etiam adversus omissionem inventarii.
44 Per omissionem inventarii non amittuntur detractiones legales, vel accidentales excepta falcidia.
45 Ad quid proficit, ut detractiones non amittantur.
46 Et quid circa confusionem actionum, que ex inventarii omissionem resultat.
47 Intra vires hereditatis inventarium non suffragatur.
48 Quando ante discussas hereditarias vires obset, necnè in iuribus propriis qualitas hereditaria, distinguitur.